**Nuorten Agenda2030 -ryhmän kirjallinen asiantuntijalausunto aiheesta VNS 7/2024 vp Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta**

Kokonaisuutena ryhmämme arvostaa selonteon kattavuutta ja siinä tapahtuvaa horisontaalista ja systeemistä arviointia sekä nuorten roolin nostamista osaksi selontekoa. Emme kuitenkaan koe, että selonteko antaa riittävän todellista kuvaa ajankohtaisesta tilanteesta eikä se tarjoa riittävästi konkreettisia toimenpiteitä ohjelman oikea-aikaiseen ja tehokkaaseen toimeenpanoon. Tässä lausunnossa erittelemme selonteon positiiviset ja negatiiviset piirteet nuorisolähtöisestä näkökulmasta sekä tarjoamme kehitysehdotuksia selonteon nykyiseen sisältöön.

*Kiitokset*

Arvostamme, että nuorten tarpeita on nostettu selonteossa esiin. On myös merkittävää, että Nuorten Agenda2030 -ryhmä on tunnistettu aktiiviseksi vaikuttamiselimeksi osana kestävän kehityksen päätöksentekoa. Lisäksi pidämme tärkeänä, että selonteossa tunnistetaan nuoret ei-yhtenäisenä ryhmänä, mikä tuo esiin nuorten erilaiset tarpeet ja lähtökohdat. Kiitämme siitä, että nuorten asiat on nostettu esiin monessa yhteydessä, mukaan lukien haavoittuvassa asemassa olevat ja naiset, erityisesti kehityspolitiikan kontekstissa. Koemme myös merkitykselliseksi, että selonteossa mainitaan Nuoret, rauha ja turvallisuus -päätöslauselma sekä sen toimeenpano, mikä vahvistaa nuorten roolia kansallisessa sekä globaalissa rauhan ja turvallisuuden edistämisessä.

Selonteko antaa kattavan arvion kestävyyden eri osa-alueista, kuten taloudellisesta, ekologisesta, inhimillisestä, kulttuurisesta ja sosiaalisesta kestävyydestä sekä demokratian, oikeusvaltion ja turvallisuuden näkökulmista. Tämä horisontaalinen lähestymistapa antaa laaja-alaisen kuvan kestävyysmurroksen nykytilasta ja haasteista. Pidämme arvokkaana sitä, että selonteko tarjoaa moninäkökulmaisen ja perusteellisen arvion kestävyyden eri ulottuvuuksista.

*Moitittavaa*

Keskeisimpänä tekijänä haluamme moittia selonteon nuorisomainintojen laatua sekä taipumusta ongelmakeskeisyyteen. Nykyisellään selonteon kieli sortuu tokenismiin, jossa nuorten omaa osallisuutta ja aktiivisuutta toiseutetaan symbolisen huolen puolelle. Nuorisomaininnoissa korostuu ongelmalähtöisyys kuten puhuttaessa nuorten pahoinvoinnista tai nuoriso- ja jengirikollisuudesta. Tällöin nuorten rooli korostuu negatiivisen konnotaation kautta, joka entisestään ylläpitää nuorten yhteiskunnallista toiseuttamista. Selonteko ei kuitenkaan tarjoa konkreettisia toimenpiteitä nuorten ongelmiin eikä moneen muuhunkaan asiakirjassa mainittuun kokonaisuuteen. Selonteko muun muassa julistaa, kuinka tärkeää nuorten hyvinvointi sekä perheiden tukeminen on, mutta konkreettisia toimenpiteitä ei tarjota julistuksellisuuden tueksi. Nuorten rooli ei-yhtenäisenä joukkona on tunnistettu selonteossa, mutta juuri siksi olisi hyvä nähdä sitä myös muualla selonteossa muutenkin kuin ongelmalähtöisyyden kautta. Selonteon viesti myös eriyttää sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden tavalla, jossa hauraiden maiden nuoria tuetaan kestävyystyössä samaan aikaan kun kotimaisia nuoria korostetaan huolen sekä ongelmien kautta.

Ryhmämme kokee selonteon viestin ristiriitaisena. Toisaalta asiakirjan viesti on toiveikas ja toivoa herättävä mutta hallituksen toimet viestivät jostain aivan muusta. Selonteossa mainitaan esimerkiksi vankka tuki kansalaisjärjestöille, vaikka juuri niiden tukea on hallituksen johdosta leikattu merkittävästi lähiaikoina. Kansalaisjärjestöt ovat avainasemassa Agenda2030-ohjelman toimeenpanossa ja siksi niitä tulisi tukea myös konkreettisin toimin. Kaipaamme myös selontekoon

lisää läpinäkyvyyttä ja lähteitä. Koemme huolestuttavaksi sen, miten selonteossa mainitaan nuorten vahva tulevaisuususko vaikka tutkimustulokset sekä kyselyt osoittavat toista. Tämä on äärimmäisen tärkeää tunnistaa juuri siksi, koska Agenda2030-ohjelma käsittelee nuorten tulevaisuutta ja nuorten tulevaisuususko osaltaan edesauttaa Agenda2030-ohjelman toimeenpanoa yhteiskunnallisella tasolla.

*Kehitysehdotuksia*

Toivomme kestävän kehityksen toimeenpanoa käsittelevissä selonteoissa enemmän tarkkuutta toimeenpanon laadun kuvailussa, sen sijaan, että keskitytään vain julistuksellisuuteen tärkeiksi nähtyjen asioiden osalta. Toteamukset sitoumusten osalta syövät selonteon uskottavuutta, jos käytännön toteutus on ristiriidassa sitoumusten suhteen. Toivoisimme myös toteamuksille sekä väitteille enemmän tukea sekä lähteellistämistä. Jos esimerkiksi todetaan, että nuorten tulevaisuudenusko on parantunut tai on hyvällä mallilla, olisi tärkeää esittää selkeät perusteet ja lähteet. Kehitysehdotuksina selonteolle näemme nuorten osallistamisen ratkaisujen etsimisessä ja toimeenpanossa, tunnistaen ja tunnustaen nuorten keskeisen roolin kestävyystyön edistämisessä. Nuoret omaavat sukupolviominaista osaamista ja asiantuntemusta, jota tulisi hyödyntää entistä vahvemmin kestävän kehityksen prosesseissa. Esimerkiksi valtionhallinnon tulisi perustaa lisää nuorten ryhmiä temaattisesti tai ministeriöittäin, jotta nuorten ääni kuuluisi päätöksenteossa systemaattisemmin osana päätöksentekoprosesseja.